

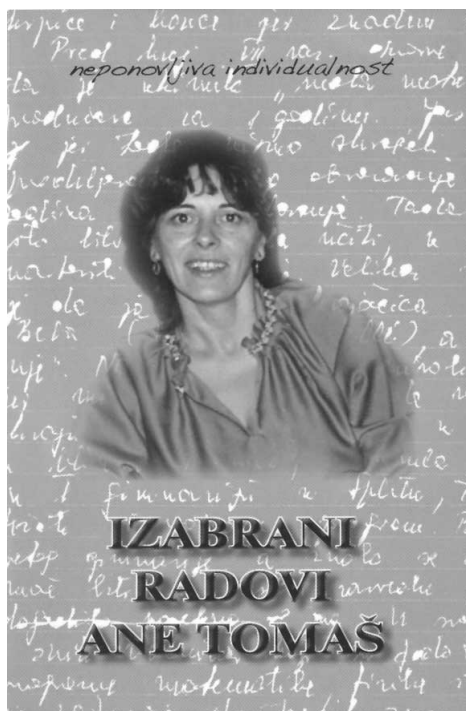
PRIKAZI/OCJENE

IZABRANI RADOVI ANE TOMAŠ

IZABRANI RADOVI ANE TOMAŠ (priredili, izabrali i uredili: Šime Pilić, Slavomir Stankov i Suzana Tomaš), Hrvatski pedagoško-književni zbor, Ogranaak Split: Biblioteka Školskog vjesnika, Split, 2008.

*Voljela si život ma odaklen on izviraao,
iz kamena, travke, bršljana, brnistre...*

(Iz pisma "Draga majko")

U ovoj knjizi zastupljeni su izabrani radovi dr. sc. Ane Tomaš koji su objavljeni u raznim časopisima i zbornicima te u drugim publikacijama. Jedini tekst koji nije dosad publiciran jest **Kriza škole**, a nastao je prigodom izlaganja Ane Tomaš na Okruglom stolu *Suvremena kriza škole i*

mogućnosti njenoga prevladavanja, održanom u Splitu početkom 1990. godine. U taj izbor ne samo da nije uvrštena nijedna od triju njezinih knjiga, nego nijedan dio, nijedna cjelina ni ulomak iz neke od njezinih objavljenih knjiga.

Izabrane radove Ane Tomaš pripremili su *prof. dr. sc. Šime Pilić, prof. dr. sc. Slavomir Stankov i mr. sc. Suzana Tomaš* povodom desete godišnjice njezine smrti.

Sadržaj knjige podijeljen je u dva dijela: *Osvrt na život i radove Ane Tomaš* (tematski strukturiran u četiri poglavlja i četiri potpoglavlja) te drugi dio, **Izabrani radovi Ane Tomaš**, koji je sistematiziran u četiri poglavlja i potpoglavlja.

Predgovor knjizi te o *Životu i radu Ane Tomaš* nadahnuto i profesionalno piše *prof. dr. sc. Šime Pilić* koji čitatelje upoznaje s njezinim životnim putom, djelovanjem, građenjem stručne i znanstvene karijere, njezinom ljudskom upornošću, traganjem, istraživanjem i otkrivanjem, njezinim nesebičnim davanjem na svim poljima djelovanja, posebice u obiteljskim, prijateljskim i profesionalnim odnosima. Isti autor priredio je kronološki pregled **bi-bliografskih jedinica** objavljenih od 1969. do 1998. godine, koji najbolje pokazuju svu širinu autoričinih stručnih i znanstve-

nih interesa. Od 39 navedenih bibliografskih jedinica 36 su autorski radovi, a 3 su napisana u suautorstvu s drugim autorima (Pilić i Stankov).

Četvrto poglavlje, koje je priredila *mr. sc. Suzana Tomaš* pod naslovom *Osvrt na radove Ane Tomaš* sistematizirano je u četiri tematski zaokružena poglavlja: *Djeca s poteškoćama u razvoju* u kojemu je predstavljeno pet autoričnih radova tematski vezanih uz problematiku djece s poteškoćama u razvoju. Predstavljene radovi objavljeni su u razdoblju od 1969. do 1984. godine u časopisu Pregled problema mentalno retardiranih osoba, Zagreb, te u časopisu Filozofskog fakulteta OOUR-a u Splitu, Radovi, 1983.—1984.

Predškolski odgoj obuhvaća radove proizišle iz predškolske teorije i prakse. Moguće ih je tematski razvrstati u četiri kategorije: *matematika, individualizacija, integracija i odgajatelj*. Ukratko je prikazano devet radova Ane Tomaš iz područja predškolskog odgoja. Predstavljene radovi objavljeni su od 1986. do 1995. godine u zbornicima radova (Rijeka, Zadar) te u časopisu Školski vjesnik.

Potpoglavlje pod nazivom *Primarno obrazovanje* obuhvaća radove koji se tematski odnose na problematiku primarnog obrazovanja. U sadržajnom smislu radove je moguće razvrstati u četiri kategorije: radovi koji se odnose na učenike s poteškoćama u osnovnoj školi, shvaćanje matematičkih pojmova, individualizacija u osnovnoj školi te rad u razrednim odjelima. Izabrani radovi objavljeni su od 1980. do 1997. godine u časopisima Školski vjesnik i Pedagoški rad, Radovi Filozofskog fakulteta te u Zborniku radova s međunarodnog skupa u Osijeku.

Posljednje poglavlje prvoga dijela knjige, pod naslovom *Visokoškolsko obrazovanje*, čine osvrti na radove Ane Tomaš

koji su nastali kao rezultat praktičnog (nastavničkog) djelovanja i teorijskog promišljanja visokoškolskog obrazovanja odgajateljica djece i učitelja/učiteljica razredne nastave. Radovi su objavljeni od 1978. do 1994. godine u časopisu Školski vjesnik, Pedagoški rad — posebno izdanje te u Zborniku radova 2. kongresa pedagoga Hrvatske (HPKZ).

Šesto poglavlje, koje je pripremio i uredio *prof. dr. sc. Slavomir Stankov*, donosi prikaze triju objavljenih knjiga autorice Ane Tomaš: *Mentalno retardirana djeca i matematika* (1989.), *Množimo i dijelimo* (1990.) i *Individualizacijom do matematike* (1993.) te osvrt na dva znanstvena projekta čija je nositeljica i glavna istraživačica bila Ana Tomaš.

Mladim čitateljima, današnjim studentima, ova knjiga je vodič kroz razdoblje u procesu razvitka odgojno-obrazovnog sustava od predškolskog do visokog školstva u Republici Hrvatskoj kojemu je autorica dala svoj znanstveni, stručni i praktični doprinos. Nažalost, oni će ostati uskraćeni za doživljaj Ane kao profesorice, prijateljice, suradnice, istraživačice, osobe koja je znala uvažiti, prihvatiti, ohrabriti, potaknuti i pomoći onda kada bi mnogi drugi odustali.

Nadam se da će knjiga *Izabrani radovi Ane Tomaš* korisno poslužiti studentima (ponajprije pedagogije, učiteljskog studija, predškolskog odgoja, edukacijsko-rehabilitacijskog studija i drugih nastavničkih usmjerenja), nastavnicima, istraživačima i svima koji se zanimaju za pitanja odgoja i obrazovanja u hrvatskom društvu jučer, danas i sutra.

Da bi osvrt na *Izabrane radove Ane Tomaš* i njezin znanstveni rad bio cjelovit i “bliži srcu”, donosimo najzanimljivije pojedinosti iz njezina životopisa.

Ana Tomaš, rođena Jurko (2. siječnja 1940. u Koprivnu), potječe iz radničke obi-

telji koja je tijekom Drugog svjetskog rata, ali i poslije, naizmjenice boravila u Splitu i u rodnom Koprivnu. Autorica ondje završava četiri razreda osnovne škole. Gimnaziju pohađa u Splitu, ali zbog izrazite želje da bude učiteljica prelazi u Učiteljsku školu. Po završetku petogodišnje Učiteljske škole u Splitu (1960.) odlazi u Zagreb na studij pedagogije i engleskog jezika i diplomira 1966. godine. Sljedeće godine prof. Ana Tomaš, sada već supruga i majka, zapošljava se u Specijalnoj školi u Šibeniku. Radi kao odgajateljica, učiteljica razredne nastave i pedagoginja. Željna znanja, uz rad upisuje Fakultet za defektologiju u Zagrebu te diplomira studijsku grupu *mentalna retardacija i logopedija*. Vraća se u Split i 1971. radi u Specijalnom centru za odgoj i obrazovanje “Juraj Bonačić”, prvo kao nastavnik-defektolog, zatim kao pedagog i naposljetku kao upraviteljica Stručne škole. U travnju 1977. prelazi kao predavač na *Pedagošku akademiju u Splitu*, poslije *Fakultet prirodoslovno-matematičkih znanosti i odgojnih područja*: najprije na Odsjek za predškolski odgoj, a zatim i na Odsjek za razrednu nastavu. Upisuje poslijediplomski studij i magistrira pedagogiju na Filozofskom fakultetu u Zagrebu (1980.). Doktorirala je na Sveučilištu u Zagrebu (u lipnju 1987.) tezom *Individualizacija u grupnim oblicima rada* i stekla stupanj doktora humanističkih znanosti iz područja pedagogije.

Kroz dvadeset nastavnčkih godina na fakultetu predavala je studentima predškolskog odgoja i razredne nastave više predmeta-kolegija: *metodiku odgojno-obrazovnog rada* (poslije metodika upoznavanja okoline i početnih matematičkih pojmova) od 1977. godine, *metodiku početne nastave matematike* (od 1983.), *socijalnu pedagogiju* (od 1989.) i jednu godinu *metodiku prirode i društva*.

Kao gostujući nastavnik na Filozofskom fakultetu u Zadru na studijskoj je grupi Pedagogija predavala dvije godine (1988.—1990.) *predškolsku pedagogiju i metodiku rada predškolskog pedagoga*.

Nesebično se posvećivala studentima, nastavi i svojem Zavodu (godinama i do posljednjeg dana bila je pročelnica za razrednu nastavu), Fakultetu (neovisno o tome što je bila prodekanica u jednom mandatu), svojim kolegama (kojima je uvijek bila spremna pomoći), a osobito se zalagala za učiteljsku profesiju (u obranu njezina digniteta vrlo energično intervenira na plenumu Sabora 600 pedagoga Hrvatske u Opatiji 1996. godine).

Ana je angažirana i u strukovnim i profesionalnim udrugama pedagoga, defektologa te u Društvu za pomoć mentalno retardiranim osobama. Bila je predsjednica Društva pedagoga i Društva defektologa u Splitu te članica Predsjedništva PKZ-a Hrvatske.

Smrt ju je zatekla kao znanstvenu suradnicu i docenticu, pročelnicu Zavoda za učiteljski studij, članicu uredništva časopisa za pedagoška i školska pitanja *Školski vjesnik* te voditeljicu jednoga znanstvenog projekta i suradnicu na drugome znanstvenom projektu.

Ana je govorila više stranih jezika, voljela je razgovarati o Krleži, oduševljavala se Lorcom, pratila je dramsko stvaralaštvo, bila je neponovljiva individualnost.

Za nas si bila kći, majka, supruga, baka, sestra i teta. Samo rijetki, samo rijetki koji su te dobro poznavali, mogli su prepoznati strah i tugu u tvojim očima koja se isprepletala s nadom i optimizmom, stoji, među ostalim, u dirljivom pismu otisnutom na koricama ove knjige.

Velimir Karabuva, Split